

پیامدهای احتمالی بازداشت ملوانان انگلیسی

گفتگوی میترا شجاعی با ابراهیم یزدی

صدای آلمان، ۱۳۸۶/۱/۱۰

”دیر یا زود هر دو طرف به اینجا خواهند رسید که راه حل مشکل و اختلاف زورآزمایی نیست“ شورای امنیت سازمان ملل متحد بیانیه‌ای صادر کرد که در آن از بازداشت ملوانان انگلیسی توسط ایران عمیقا ابراز نگرانی کرده‌است. از سوی دیگر دولت انگلیس نقشه‌ها و مدارکی را منتشر کرده که نشان می‌دهد قایق گشتی انگلیسی در آبهای عراق بوده‌است.

این در حالی است که تلویزیون ایران دستگاه‌های کمک ناوبری نظامیان بازداشت‌شده بریتانیایی را نمایش داد که نشان می‌دهند قایق آنها ۴۵۰ متر در داخل آبهای ایران بوده‌است. مجموعه این وقایع، مسئله دستگیری این ۱۵ ملوان انگلیسی را به یک بحران نزدیک می‌کند. دکتر ابراهیم یزدی، وزیر امور خارجه دولت موقت مهندس بازرگان، به سؤالات ما در این زمینه پاسخ گفته است.

مصاحبه‌گر: میترا شجاعی

آقای یزدی، شورای امنیت سازمان ملل در بیانیه‌ای از بازداشت ملوانان انگلیسی توسط ایران عمیقا ابراز نگرانی کرده. با توجه به اینکه ایران با نمایش دستگاه ناوبری قایق توقیفی، مدعی شده که این قایق در آبهای ایران بوده، و انگلیس هم با نشان دادن تصاویر ماهواره‌ای ادعا کرده که این قایق در آبهای عراق بوده، آیا به نظر شما موضعگیری شورای امنیت یکطرفه و یکجانبه نیست؟

ابراهیم یزدی: شورای امنیت اگر قرار بود به این مطلب رسیدگی بکند، می‌بایستی از طرفین دعوا دعوت می‌کرد و مدارک هر دو طرف را مورد بررسی قرار می‌داد. شورای امنیت در این مورد، یک طرفه و براساس آنچه انگلستان ادعا می‌کند رأی داده است و بعد می‌گوید ایران را محکوم کرده. اما طرفین که این ادعا را می‌کنند براساس آنچیزی که بین ایران و عراق در مورد اروند رود امضا شده است، اروند رود خط القعر یا تالوگ مرز است، اما در سطح آب جایی نیست که شما بتوانید بگویید کجا خط باید بکشیم. به همین دلیل مدیریت اروند رود برطبق توافقنامه‌ای بین ایران و عراق مشترک بوده است که هر دو می‌توانند در آنجا دریانوردی بکنند. بنابراین این چیزی که دولت انگلستان می‌گوید من در آبهای ایران نبوده‌ام، این حرف درست نیست، چون آبراه جایی ندارد که خط بکشند و بگویند کدام طرفش مال ایران است و کدام طرفش نیست. اما مسئله این است که چون این (آبراه) مشترک برای ایران و عراق است، کشتی‌های عراقی می‌توانستند بیایند و بروند. آیا کشتی‌های انگلیسی هم چنین حقی را دارند به دلیل اینکه الان آمده‌اند در عراق و دولت عراق را ساقط کرده‌اند و آنجا مستقر شده‌اند یا نه. اگر دولت انگلستان به نیابت از طرف شورای امنیت و طبق دستور شورای امنیت این کار را می‌کرده است، آن می‌بایست با هماهنگی دولت ایران صورت بگیرد. چون در هر حال آبراه مشترک است. به نظر می‌رسد که شورای امنیت به این دلیل یکطرفه آمده قضاوت کرده است که تایید بکند که دولت انگلستان از طرف شورای امنیت مأمور بر این کار بوده است.

نیروهای ارتش انگلیس در چارچوب نیروهای سازمان ملل و قطعنامه‌ی شورای امنیت در آبهای عراق هستند. آیا این مسئله می‌تواند تاثیری داشته باشد در روند این جریان و اینکه ایران پافشاری می‌کند که اینها نیروهای ارتش بریتانیا بودند و دولت انگلیس مرتب تکرار می‌کند که این نیروها در چارچوب سازمان ملل وارد عراق شدند؟

ابراهیم یزدی: خب این برمی‌گردد به قطعنامه‌هایی که شورای امنیت دارد که به نیروهای انگلیسی برای این کار مأموریت داده است. اما آیا شورای امنیت یک چنین مأموریتی را به ایران هم واگذار کرده است که با انگلیس‌ها همکاری بکند یا خیر. یک مأموریتی‌ست که در آبراههای مشترک ایران و عراق به یک کشور انگلیسی داده شده است، به ارتش انگلیس. و این به نظر من از نظر حقوقی جای بسیار بحث و گفتگو وجود دارد.

آقای یزدی، بعضی از کارشناسان سیاسی ایران اظهار کرده‌اند که احتمال دارد ایران بخواهد این ملوانها را با ۵ ایرانی که توسط ارتش آمریکا در اربیل عراق بازداشت شده‌اند مبادله بکند. نظر شما در اینباره چیست؟

ابراهیم یزدی: من البته اطلاعات دقیقی ندارم، اما در عالم سیاست همه چیز امکانپذیر هست. بالاخره یکجایی در این بازی شطرنج سیاسی می‌بایست یک چنین اقداماتی را طرفین انجام بدهند، اما اینکه آیا این تنها راه مطلوب هست، بحث و حدیث فراوان است. به نظر می‌رسد نه کاری که این آمریکایی‌ها کردند یک کاری بوده است که کمک بکند به حل مشکل و کاهش تنش میان ایران و آمریکا و نه کاری که ایران کرده است کمک می‌کند به کاهش تشنجات بین‌المللی میان روابط ایران و جهان خارج.

ایران ادعا کرده روز پنج‌شنبه قبل از ظهر سرکنسولگری ایران در بصره توسط نیروهای بریتانیایی محاصره شده. این جریان در صورت صحت داشتن به نظر شما چه تاثیری می‌تواند بر مسئله‌ی دستگیری ملوانان بریتانیایی توسط ارتش ایران بگذارد؟ و آیا به نظر شما اگر واقعا چنین چیزی صحت داشته باشد، این یک واکنش عصبی از طرف دولت بریتانیا نیست؟

ابراهیم یزدی: اگر صحت داشته باشد، قطعاً این یک بازی دومینو خواهد بود که بجای اینکه جلوی ادامه‌ی تشنج را بگیرد، به دامنه‌ی آن خواهد افزود و احتمالاً برخی از گروههای تند و افراطی را در ایران تحریک می‌کند که آنها هم عملیات مشابهی را علیه کنسولگری یا سفارت انگلیس در ایران انجام بدهند و این راه برای حل مشکل را می‌بندد.

آقای یزدی، پیش‌بینی شما از سرانجام این بحران چه هست؟

ابراهیم یزدی: به نظر می‌رسد طرفین دارند زورآزمایی می‌کنند و دیر یا زود هر دو طرف به اینجا خواهند رسید که راه حل مشکل و اختلاف زورآزمایی نیست، از طریق گفتگو و دیپلماسی خواهد بود. دیر یا زود این را پی خواهند برد و به یک طریقی که بقول امروزی‌ها بازی برد برد باشد تمامش کنند.